

Інформаційно-аналітична довідка щодо основних тенденцій економічного розвитку регіону

1. Промислове виробництво.

На підконтрольній українській владі території залишилась незначна частка таких галузей як вугільна промисловість, виробництво будівельних матеріалів, харчова та легка промисловість. За попередніми даними Держстату України, кількість промислових підприємств у 2017 році склала 509, з них: 4 – великі, 78 – середні та 427 – малі (в т. ч. мікропідприємства).

Основні підприємства зосереджені у містах Северодонецьк, Рубіжне, Лисичанськ, Кремінна, питома вага яких в загальному обсязі реалізованої промислової продукції області майже 50,0 %.

Середньооблікова кількість працюючих у промисловому комплексі у червні 2018 року склала 34,3 тис. осіб, зменшення до попереднього місяця – 0,9 %.

Заробітна плата штатних працівників в середньому за червень 2018 року склала 7392,2 грн, що на 2,8 % більше від попереднього місяця та на 6,8 % менше від середнього рівня по регіону.

Обсяг реалізованої промислової продукції за січень-червень 2018 року склав 12,2 млрд грн, що становить 1,0 % від загальнодержавного.

Індекс промислової продукції у січні-червні 2018 року порівняно з січнем-червнем 2017 року становив 77,0 % (січень-червень 2017 до січня-червня 2016 року – 75,0 %).

Значне зменшення індексу промислової продукції відбулося через зниження обсягів виробництва у 2-х основних галузях економіки: **«Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення»** та **«Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів»**.

Базовими підприємствами вищевказаних галузей є ПрАТ «ЛИНІК» та ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», до складу якого входить «Алчевський коксохімічний завод».

ПрАТ «ЛИНІК» повністю припинило виробничу діяльність з 2012 року. Продукція підприємства є неконкурентоспроможною через імпорт до України нафтопродуктів із Болгарії, Румунії, Білорусі. Разом з тим, підприємство підготовлено до запуску виробництва поліпропілену (проведено ремонт технічного обладнання, апаратів, трубопроводів, тощо). Запуск виробництва поліпропілену відбудеться після встановлення сталого енергозабезпечення в області.

Внаслідок тимчасового припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення, що унеможливило отримувати сировину та реалізовувати готову продукцію, з березня 2017 року зупинив виробничу діяльність ПАТ «Алчевський металургійний комбінат».

У лютому 2018 року до облдержадміністрації надійшло повідомлення від Корпорації «ІСД» про втрату фактичного контролю над їх головними активами,

які знаходяться на окупованій території Луганської області: «Алчевський металургійний комбінат», «Алчевський коксохімічний завод», «Екоенергія».

Практично все виробництво **хімічних речовин і хімічної продукції** зосереджено на території, підконтрольній українській владі. Основними підприємствами є: ПрАТ «Северодонецьке об'єднання «Азот», ТОВ «Рубіжанський трубний завод», ТОВ «НВО «Склопластик», ТОВ НВП «Зоря».

У січні-червні 2018 року підприємствами галузі вироблено товарної продукції на суму:

- ТОВ НВП «Зоря» – 497,5 млн грн (395,2 % до аналогічного періоду 2017 року);
- ТОВ «НВО «Северодонецький Склопластик» – 105,7 млн грн (120,6 %);
- ВКФ ТОВ «ТАНА» – 47,6 млн грн (116,0 %);
- ТОВ НВФ «Мікрохім» – 150,0 млн грн (112,9 %).
- ПАТ «Рідкісні гази» – 1,3 млн грн.
- ТОВ «Рубіжанський трубний завод» – 5,7 млн грн (131,8 % до аналогічного періоду 2017 року).

За рахунок переробки давальницької сировини на ПрАТ «Северодонецьке об'єднання Азот» у січні-червні 2018 року вироблено товарної продукції у діючих цінах на суму 202,4 млн грн (у січні-червні 2017 році – 453,4 млн грн).

Обсяг реалізованої продукції по галузі за січень-червень 2018 року склав 1498,2 млн грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 12,3 %.

Основні підприємства галузі **машинобудування**, що працюють на території підконтрольній українській владі: ТДВ «Попаснянський вагоноремонтний завод», ПрАТ «СНВО «Імпульс», ТОВ НВП «Мікротерм», ТДВ «Северодонецький завод хімічного нестандартизованого обладнання».

ПрАТ «СНВО «Імпульс» – унікальне високотехнологічне підприємство, яке спеціалізується на виробництві високонадійних засобів і систем автоматизації для особливо складних і відповідальних об'єктів (атомні енергоблоки, управління рухом на залізницях). У січні-червні 2018 року ПрАТ «СНВО «Імпульс» вироблено товарної продукції на суму 1437,9 млн грн (у 2 р. б. до січня-червня 2017 року), ТОВ НВП «Мікротерм» – на 5,4 млн грн (105,9 % до аналогічного періоду минулого року).

На ТДВ «Попаснянський вагоноремонтний завод» у січні-червні поточного року виготовлено 867 нових та відремонтовано 375 піввагонів на суму 1073,2 млн грн.

Обсяг реалізованої продукції по галузі за січень-червень 2018 року склав 2449,8 млн грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 20,1 %.

На території підконтрольній українській владі в галузі **текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів** працюють ТОВ ВТФ «Шарм» м. Лисичанськ, ФОП Смалій м. Рубіжне, ТОВ «Рубіжанська панчішна мануфактура», ТОВ «Старобільська

швейна фабрика» та інші малі підприємства, які мають незначний вплив на обсяги виробництва.

За підсумками роботи у січні-червні 2018 року темп росту промислової продукції підприємств галузі до січня-червня 2017 року складає:

- ТОВ ВТФ «Шарм» м. Лисичанськ – 120,7 %;
- ФОП Смалій м. Рубіжне – 105,6 %).

Обсяг реалізованої продукції по галузі за січень-червень 2018 року склав 48,3 млн грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 0,4 %.

Основне підприємство в галузі **виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність**, яке виробляє 95,0 % обсягів товарної продукції – ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат».

Протягом січня-червня 2018 року вироблено товарної продукції на суму 2215,7 млн грн. (132,3 % до січня-червня 2017 року).

Обсяг реалізованої продукції по галузі за січень-червень 2018 року склав 2252,9 млн грн.

Частка в структурі реалізації промислового виробництва – 18,5 %.

Добувна промисловість

На території підконтрольній українській владі працюють лише 4 шахти ПАТ «Лисичанськвугілля» та 4 шахти ДП «Первомайськвугілля».

За 6 місяців 2018 року видобуто 282,1 тис. тонн вугілля, що на 38,4 % більше ніж у січні-червні 2017 року, у тому числі:

- ПАТ «Лисичанськвугілля» – 156,3 тис. тонн (137,2 % до січня-червня 2017 року);
- ДП «Первомайськвугілля» – 125,8 тис. тонн (119,0 %).

Станом на 01.07.2018 на складах вугледобувних підприємств знаходиться 16,9 тис. тонн рядового вугілля, в тому числі:

- ДП «Первомайськвугілля» – 8,9 тис. тонн;
- ПАТ «Лисичанськвугілля» – 8,0 тис. тонн.

У січні-червні 2018 року вугледобувними підприємствами реалізовано 160,2 тис. тонн вугільної продукції, що становить 105,4 % до січня-червня 2017 року.

Обсяг реалізованої продукції за січень-червень 2018 року склав 887,5 млн грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 7,3 %.

Електроенергетичну галузь економіки області представляють:

- енергогенеруючі підприємства – ВП «Луганська ТЕС» ТОВ «ДТЕК Східенерго», ДП «Сєверодонецька ТЕЦ», блок-станції підприємств (ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат», ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Зоря», які виробляють електроенергію для власних потреб);

- енергопостачальні підприємства – ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання» та Луганська філія ДП «Регіональні електричні мережі».

Свою діяльність підприємства галузі здійснюють у рамках Оптового ринку електроенергії України.

Через знаходження ВП «Луганська ТЕС» ТОВ «ДТЕК Східенерго» в зоні бойових дій пошкоджено значну кількість ліній електромереж (на балансі підприємства 20 повітряних ліній, з них 8 – 110 кВ та 12 – 220 кВ. В робочому стані 12 ліній: 7 ліній – 220 кВ та 5 ліній – 110 кВ. На теперішній час у роботі одна лінія 220 кВ і 5 ліній 110 кВ. На станції 6 енергоблоків, 2 з яких знаходяться в роботі з видачею навантаження 280 МВт/добу.

За січень-червень 2018 року генеруючими потужностями області вироблено 1281,1 млн кВт·год. електроенергії, що складає 80,9 % до січня-червня 2017 року (1582,6 млн кВт·год.).

У січні-червні 2018 року з ДП «Енергоринок» одержано електроенергії (брутто) 891,3 млн кВт·год, це 113,9 % до аналогічного періоду 2017 року (782,6 млн кВт·год.).

Споживачами ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання» за січень-червень 2018 року спожито електроенергії 426,8 млн кВт·год на суму 780,7 млн грн, сплачено 783,0 млн грн, рівень розрахунків – 100,3 % (за січень-червень 2017 року – 92,0 %), в т.ч:

- промисловість – нараховано 150,9 млн грн, сплачено 156,0 млн грн, рівень розрахунків – 103,3 % (з урахуванням боргів минулих років);

- підприємства житлово-комунального господарства – нараховано 149,5 млн грн, сплачено 150,0 млн грн – 100,3 % (з урахуванням боргів минулих років);

- сільгоспспоживачи – нараховано 10,1 млн грн, сплачено 7,9 млн грн, рівень розрахунків 78,3 %;

- підприємства та організації державного бюджету – нараховано 28,6 млн грн, сплачено 26,3 млн грн – 91,9 %;

- підприємства та організації місцевого бюджету – нараховано 52,7 млн грн, сплачено 52,2 млн грн – 99,0 %;

- населення (без урахування пільг) – нараховано 290,4 млн грн, сплачено 298,3 млн грн – 102,7 % (з урахуванням боргів минулих періодів);

- інші споживачі – нараховано 98,4 млн грн, сплачено 92,4 млн грн – 93,9 %.

Заборгованість споживачів за спожиту електроенергію перед ТОВ «ЛЕО» станом на 01.07.2018 року – 693,4 млн грн.

Луганською філією ДП «Регіональні електричні мережі» за січень-червень 2018 року підприємствам вугільної промисловості регіону та іншим споживачам відпущено електроенергії 85,4 млн кВт·год на суму 175,3 млн грн, сплачено 3,9 млн грн, рівень розрахунків – 2,2 %.

Газова промисловість

ПАТ «Луганськгаз» здійснює діяльність з постачання та транспортування природного газу розподільними трубопроводами в межах області.

Компанія забезпечує закупівлю й поставку газу населенню, бюджетним установам, промисловим споживачам, громадським організаціям, експлуатацію розподільних газових мереж області, виконує роботи з газифікації об'єктів і населених пунктів регіону.

Протягом січня-червня 2018 року видобуто на газоконденсатних родовищах області 87,3 млн м³ природного газу.

В області загалом у січні-червні 2018 року спожито 333,7 млн м³ природного газу (з урахуванням транспортування по прямим трубам – 49,8 млн м³). Промисловим комплексом області спожито природного газу 96,9 млн м³.

Станом на 01.07.2018, за інформацією ПАТ «Луганськгаз», рівень розрахунків споживачів за спожитий природний газ з початку 2018 року складає 99,0 % (нараховано 1064,1 млн грн, сплачено 1053,7 млн грн), в тому числі:

- населення розраховалося на 99,3 % (нараховано 1046,7 млн грн, сплачено 1039,2 млн грн);
- бюджетні установи – 82,6 % (нараховано 15,5 млн грн, сплачено 12,8 млн грн);
- промислові підприємства – 91,0 % (нараховано 1,6 млн грн, сплачено 1,5 млн грн, з урахуванням боргів минулих років).

Станом на 19.07.2018, за інформацією НАК «Нафтогаз України», теплопостачальні підприємства області розраховалися за поставлений природний газ на 23,4 % (спожито 62,2 млн м³, нараховано 408,7 млн грн, сплачено 95,6 млн грн).

Зменшення обсягів виробництва та реалізації промислової продукції відбулося із наступних причин:

- відсутність бюджетного фінансування вугледобувних підприємств;
- низька ціна на вугільну продукцію державних вугледобувних підприємств;
- ізолюваність регіону від Об'єднаної енергетичної системи України;
- неконкурентоспроможність продукції через непомірно високу ціну на газ, який використовується у якості сировини;
- виникнення енергетичних та логістичних проблем, втрату ринків збуту.

Зменшення індексу промислового виробництва (58 % до аналогічного періоду 2017 року) відбулося через відсутність виробничої діяльності та постійних замовлень на продукцію провідних підприємств регіону.

ПАТ «Алчевський металургійний комбінат» знаходиться на тимчасово окупованій території, але перереєстровано на території, підконтрольній українській владі. Внаслідок тимчасового припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення та, як наслідок, неможливості отримати сировину і реалізувати готову продукцію, підприємство призупинило виробничу діяльність.

Корпорація «ІСД» офіційно повідомили про втрату фактичного контролю над їх головними активами, які знаходяться на окупованій території Луганської області: «Алчевський металургійний комбінат», «Алчевський коксохімічний завод», «Екоенергія».

ПрАТ «ЛИНІК» повністю припинило виробничу діяльність з березня 2012 року, продукція підприємства є неконкурентоспроможною через імпорт

нафтопродуктів з Болгарії, Румунії, Білорусі. На цей час ПрАТ «ЛИНІК» підготовлено до запуску виробництва поліпропілену (проведено ремонт технічного обладнання, апаратів, трубопроводів, тощо), для чого потрібне стабільне енергопостачання.

ПрАТ «Сєверодонецьке об'єднання «Азот», одне з основних підприємств хімічної галузі області, працює не ритмічно та надає послуги тільки з переробки давальницької сировини.

У 2018 році продовжено роботу щодо сприяння сталому розвитку промислового комплексу регіону.

Для встановлення надійного електропостачання та відновлення сталої роботи вищезазначених провідних підприємств регіону (ПрАТ «ЛИНІК», ПрАТ «Сєверодонецьке об'єднання «Азот») продовжено координацію робіт щодо будівництва підстанції ПС 500 кВ «Кремінська» із заходами ПЛ 500 кВ «Донбаська-Донська» та ПЛ 220 кВ «Кремінська-Ювілейна».

З метою покращання виробничо-господарської діяльності промислових підприємств регіону:

- проведено нараду під головуванням заступника голови облдержадміністрації з питання налагодження сталого електрозабезпечення ПП «Хімпостачальник» для стабільної роботи підприємства;

- підготовлено та направлено лист від 09.02.2018 № 6/8-827 до першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України Кубіва С.І. «Про захист вітчизняних виробників» (ТОВ «Зоря»);

- підготовлено та направлено лист до Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України Моїсеєву Ю.О. щодо зняття арешту з рахунків ВП «Шахта імені Д.Ф. Мельникова» ПАТ «Лисичанськвугілля»;

- підготовлено та направлено лист Міністру енергетики та вугільної промисловості України Насалику І.С. щодо погашення заборгованості із заробітної плати працівникам ПАТ «Лисичанськвугілля» (кошти виділено, заборгованість із заробітної плати частково виплачено);

- проведено нараду під головуванням заступника голови облдержадміністрації з питання забезпечення надійного електропостачання Гірського енерговузлу;

- підготовлено та направлено лист Прем'єр-міністру України Гройсману В.Б. «Про підтримку вітчизняного виробника сірчаної кислоти» (ТОВ НВП «Зоря»);

- підготовлено та направлено лист Мінекономрозвитку від 05.06.2018 № 6/10-3231 щодо підтримки ПрАТ «РКТК» шляхом скасування дії спеціальної санкції-індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

- підготовлено та проведено Міжрегіональну нараду з питань реформування та розвитку вугільної промисловості Донбасу під головуванням голови облдержадміністрації;

- залучено провідні промислові підприємства області до участі у форумі «Український індустріальний день на Луганщині»;

- проведено нараду з питань залучення інвестицій у промисловий сектор;
- проведено нараду щодо підготовки енергетичної системи області в осінньо-зимовий період 2018/19 року;
- прийнято участь у розширеній нараді Мінекономрозвитку під головуванням державного секретаря Перевезенцева О.Ю. з питання повернення з оренди цілісного майнового комплексу колишнього державного підприємства «Орден Трудового Червоного Прапора державного склозаводу «Пролетарій».

Виробництво **харчових продуктів** у Луганській області представлено 35 підприємствами великого та середнього бізнесу та 83 малими підприємствами у 8 підгалузях: хлібопекарська, борошномельно-круп'яна, оліє-жирова, м'ясна, молочна, пиво-безалкогольна, комбікормова, кондитерська.

Для забезпечення потреб населення області виробляються майже всі види продовольства, окрім цукру, спирту, лікєро-горілчаних виробів, консервів, риби та продуктів дитячого харчування.

Для підприємств харчової промисловості характерне неповне завантаження виробничих потужностей: від 30 до 50 відсотків (молочна промисловість біля 30 %, хлібопекарська – 50 %, виробництво олії – 35 %).

З метою підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках підприємствами впроваджено систему управління безпекою продуктів харчування (НАССР) та системи управління якості підтверджено вимогам міжнародного стандарту (ISSO серії 9000 та 22000). Систему управління безпекою продуктів харчування (НАССР) на території регіону впровадили 9 підприємств харчової та переробної промисловості, а саме: в олійно-жировій галузі – 3 та інші – 6.

Станом на 01.08.2018 року в стадії впровадження та застосування принципів НАССР перебувають 5 підприємств харчової та переробної промисловості області, зокрема: в молочній галузі – 2 підприємства, в пивоварній галузі – 1, в рибній – 1, в м'ясопереробній – 1.

Молокопереробна галузь представлена чотирма підприємствами: ПрАТ «Біловодський МРЗ», ПП «Продгрупсервіс», ПАТ «Старобільський молокозавод», ТОВ «Марківський сироробний завод», виробнича потужність яких становить 135 тис. тонн на рік. Асортимент виробленої продукції – понад 90 найменувань.

За даними, оприлюдненими Державною службою статистики України, за січень-червень 2018 року вироблено: масла вершкового жирністю не більше 85 % – 418 тонн, що становить 100,5 % до аналогічного періоду 2017 року; молока та вершків незгущених й без додання цукру чи інших підсолоджувальних речовин жирністю більше 1%, але не більше 6 % – 1222 тонни або 108,3 % до 2017 року; сиру свіжого неферментованого – 23 тонни (92,0 %), молока і вершків коагульованих, йогурту, кефіру, сметани та інших ферментованих продуктів – 214 тонн (102,4 %). Збільшення молочних продуктів відбулося за рахунок придбання нового та виведення застарілого обладнання.

Олійно-жирова галузь області представлена 5 провідними підприємствами (ТОВ «Сватівська олія», ТОВ «Агро Кепітал Груп ЛТД»),

ТОВ «Слобожанський завод продтоварів», ТОВ «Старобільський завод продовольчих товарів», ТОВ «Троїцький маслопресовий завод») та понад 20 мініцехами, виробничі потужності яких дозволяють переробляти 390 тис. тонн сировини. За січень-червень 2018 року підприємствами вироблено 53,6 тис. тонн олії соняшникової нерафінованої та її фракцій (крім хімічно модифікованих), що становить 97,7 % до аналогічного періоду 2017 року. Поточний маркетинговий рік характеризується скороченням виробництва олії соняшникової через зменшення валового збору насіння соняшнику урожаю 2017 року та відповідно його переробки.

Провідними підприємствами борошномельно-круп'яної промисловості (ТОВ «Айдарський пекар» та ТОВ «Айдар Милам») за січень-червень 2018 року вироблено 13457 тонн борошна. Через зниження купівельної спроможності населення та, відповідно, зменшення попиту, продукції виготовлено на 15,1 % менше, ніж за січень-червень 2017 року.

Хлібопекарська галузь представлена 50 підприємствами з річною потужністю 65,8 тис. тонн. Асортимент продукції, що випускається, налічує більше 300 найменувань хлібобулочних та кондитерських виробів. За січень-червень 2018 року вироблено 3741 тону хліба та хлібобулочних виробів (74,7 % до минулого року). Одним з факторів скорочення виробництва є відкриття міні пекарень при супермаркетах, які поступово нарощують виробництво, хлібобулочні вироби випікаються малими підприємствами, які працюють на єдиному податку та не звітують до органів статистики щодо об'ємів виробництва. В сільській місцевості значна частина населення випікає хліб в домашніх умовах (до 10,0 %). Близько 30 % до потреби хліба ввозиться з Донецької та Харківської областей (ПП «Кулиничі», ПП «Чайка», Покровський хлібозавод).

Оптову закупівлю зернових та технічних культур на території області здійснюють ТОВ СП «Нібулон», ТОВ «Кернел Трейд», Компанії «Каргілл», «Серна», ПАТ «Аграрний фонд» та ПрАТ «Агротон».

В області існує 19 елеваторів, загальна потужність яких перевищує 753 тис. тонн, з них – 16 діючих потужністю 645,3 тис. тонн.

Станом на 01.08.2018 року завантаженість елеваторів складає 50,7 %. На території області існує три перевалочних пункти:

- пункт «Левада» (м. Сєверодонецьк), потужність перевантаження становить 0,9 тис. тонн на добу;

- перевантажувальний комплекс компанії «Нібулон» (м. Сватове) з приймання та відвантаження зернових та олійних культур на залізничний та автомобільний транспорт. Потужність відвантаження на залізничний транспорт понад 4 тис. тонн на добу;

- пункт ТОВ «Красноріченське» (Кремінський район), потужність перевантаження становить 0,3 тис. тонн на добу.

Не зважаючи на жорстку конкуренцію на споживчому ринку, високі вимоги щодо якості та безпечності продукції, підприємства харчової промисловості області мають перспективи щодо розширення та освоєння нових ринків збуту. Пріоритетними напрямками подальшого розвитку галузі є

впровадження новітніх технологій, технічне переоснащення підприємств, поліпшення якості та розширення асортименту продукції.

2. Інвестиційна діяльність.

За даними, оприлюдненими Державною статистикою України, обсяги освоєних **капітальних інвестицій** за січень-березень 2018 року підприємствами та організаціями за рахунок усіх джерел фінансування склали 365,2 млн грн, або 0,4 % від загального обсягу по Україні (січень-березень 2017 року – 0,8 %), що у порівнянних цінах на 23,9 % менше від обсягу капітальних інвестицій за відповідний період попереднього року.

За даними, оприлюдненими Головним управлінням статистики у Луганській області, головним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 81,1 % загального обсягу. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 15,4 % капітальних інвестицій.

Вагомі частки капітальних інвестицій освоєно в машини, обладнання та інвентар і транспортні засоби – 64,4 % усіх інвестицій, у будівлі та споруди – 11,5 %. На капітальний ремонт активів спрямовано 25,5 млн грн капітальних інвестицій (7,0 % від загального обсягу).

Найбільшу частку капітальних інвестицій (201,1 млн грн, або 55,1 %) освоєно підприємствами сільського, лісового та рибного господарства. Підприємства промисловості витратили 79,9 млн грн (21,9 %).

У зв'язку з наявністю на території області збройного конфлікту значно скоротилася інвестиційна активність іноземних інвесторів по усіх галузях промисловості та інших сферах економічної діяльності. Це стосується іноземних інвесторів як з країн ЄС, так і з країн СНД. Через ускладнення технологічного й виробничого процесу, виникнення логістичних проблем більшість підприємств, які займаються залученням іноземних інвестицій, значно або повністю скоротили свою діяльність у цьому напрямку.

За даними, оприлюдненими Державною статистикою України, обсяг залучених з початку інвестування **прямих іноземних інвестицій** (акціонерного капіталу) в економіку Луганської області станом на 01.04.2018 склав 447,0 млн дол. США, що на 2,1 % більше обсягів інвестицій на початок року та становить 1,4 % до загального підсумку по Україні, у розрахунку на одну особу населення – 205,3 дол. США (на 01.04.2017 – 199,7 дол. США).

В економіку Луганської області іноземними інвесторами було вкладено 0,5 тис. дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу).

Із країн ЄС внесено 427,5 млн дол. США інвестицій (95,6 % загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 19,6 млн дол. США (4,4 %).

Значною мірою зростання показника обсягу прямих іноземних інвестицій зумовлено курсовою різницею у розмірі 9 млн дол. США внаслідок зміни курсу валюти відносно долара США впродовж звітнього періоду.

За січень-березень 2018 року, на кінець періоду спостерігалось найбільш суттєве збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій у галузях:

– промисловість – на 6,5 млн дол. США;

- діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – на 1,9 млн дол. США;
- операції з нерухомим майном – на 0,210 млн дол. США;
- оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – на 0,145 млн дол. США.

Інвестиції надійшли з декількох країн світу. Основними країнами – інвесторами є: Кіпр – 378,2 млн дол. США, Велика Британія – 22,9 млн дол. США, Німеччина – 4,5 млн дол. США, інші країни – 41,2 млн дол. США.

За даними Головного управління статистики у Луганській області, на підприємствах промисловості зосереджено 367,6 млн дол. США (82,2 % загального обсягу прямих інвестицій в область), у т.ч. переробної – 309,7 млн дол. США, водопостачання; каналізації, поводження з відходами – 22,1 млн дол. США, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 20,6 млн дол. США.

На розвиток промислового потенціалу області негативно вплинуло, насамперед, проведення антитерористичної операції на території області з початку 2014 року, внаслідок чого більшість промислових підприємств значно або повністю скоротили обсяги виробництва через ускладнення технологічного й виробничого процесу, виникнення логістичних проблем.

На підконтрольній українській владі території промисловий комплекс фактично лишився таких галузей як металургія, виробництво коксу та продуктів нафтопереробки, машинобудування, легка промисловість. Залишилась певна частка підприємств вугільної промисловості, виробництво будівельних матеріалів, харчової та легкої промисловості, а також майже всі провідні підприємства хімічної промисловості, виробництво паперу та поліграфічна діяльність.

Активізація інвестиційної діяльності є однією з основних умов оздоровлення та розвитку регіональної економіки, рушійною силою її інтеграції у світове господарство за рахунок оновлення основних фондів, переведення капіталів з одних сфер в інші, передачі технологій, інновацій та управлінського досвіду.

Основними причинами зниження активності інвестиційної діяльності є:

- відсутність системного підходу до державного та регіонального управління розвитком інвестиційної сфери, зниження фінансових можливостей бюджетів усіх рівнів;
- несприятливий інвестиційний клімат (економічна та фінансова нестабільність, недостатня розвиненість ринків капіталу, слабка розвиненість фондового ринку, відсутність системи гарантій захисту інвестицій);
- недосконала законодавча база, часта зміна, суперечливість, неповнота та неоднозначність трактування чинних законів і нормативно-правових актів, наявність значної кількості відомчих документів;
- відсутність дієвих механізмів державно-приватного партнерства в інвестуванні;
- недостатній рівень державної підтримки інвестиційної діяльності;

– нерозвиненість інвестиційних інструментів та інвестиційного ринку.

Залучення іноземних інвестицій в економіку регіону можливе за умови стабілізації економіки та фінансової системи, активізації євроінтеграційних процесів в Україні, забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіону та привабливих умов ведення бізнесу.

Для забезпечення постійної та ефективної горизонтальної взаємодії між заінтересованими органами виконавчої влади в процесі залучення іноземних інвестицій та супроводження інвесторів, а також з метою поширення детальної інформації щодо інвестиційних можливостей і переваг Луганського регіону у липні 2018 року були проведені наступні заходи:

– підписано Меморандум про співпрацю між Луганською обласною державною адміністрацією – обласною військово-цивільною адміністрацією та громадською організацією «Айгов» щодо створення системи електронного урядування та електронної демократії у Луганській області;

– підключені наступні послуги про внесення заяв:

- про наявну вільну земельну ділянку (типу GREENFIELD);
- про наявну вільну виробничу площу (типу BROWNFIELD);
- про інвестиційну пропозицію;

– завершена робота з адаптації Інвестиційного паспорту для англomовної версії, здійснено його переклад на англійську мову;

– оновлено електронну версію Каталогу компаній Луганської області, який доповнено 41 компанією. Наразі до каталогу увійшло 189 підприємств та організацій, які були для зручності розподілені за місцем знаходження. Це електронне видання містить актуальну інформацію, контактні дані провідних представників малого та середнього бізнесу міст та районів. Даний продукт розповсюджується серед дипломатичних установ, у торгово-промислових палатах та серед потенційно зацікавлених осіб;

– 31 липня відбувся форум-презентація «Імідж Луганської області: від ідеї до сучасного бренду». У рамках форуму були представлені результати напрацювань в рамках розроблення іміджу області, презентовані приклади брендованої продукції: предмети одягу, сувеніри, канцелярські вироби, календар із зображенням традиційного жіночого вбрання з 12 районів Луганської області, які розташовані на території, підконтрольній українській владі.

3. Зовнішня торгівля (експорт та імпорт товарів).

За даними, оприлюдненими Державною службою статистики України, **оборот зовнішньої торгівлі товарами** області за січень-травень 2018 року становив 202,4 млн дол. США і зменшився порівняно з аналогічним періодом 2017 року на 9,3 %.

Обсяги експорту товарів у січні-травні 2018 року становили 81,9 млн. дол. США та у порівнянні з січнем-травнем 2017 року зменшилися на 29,6 %.

Обсяг імпорту товарів склав 120,5 млн дол. США, що на 12,0 % більше аналогічного періоду попереднього року.

Негативне сальдо становило 38,6 млн дол. США (у січні-травні 2017 року сальдо позитивне – 8,8 млн дол. США).

Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,68 (по Україні – 0,90).

Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами із 63 країн світу.

За інформацією Головного управління статистики у Луганській області, обсяг експорту товарів до країн Європейського Союзу становив 29,3 млн дол. США, або 35,8 % (січень-травень 2017 – 55,4 %) від загального обсягу експорту.

Найбільші обсяги експортних поставок також здійснювалися до Польщі – 12,4 % від загального обсягу експорту, Білорусі – 10,9 %, Болгарії – 7,2 %, Індії – 7,0 %, Франції – 6,0 %, Саудівської Аравії – 4,3 %, Узбекистану – 4,0 %, Італії – 2,4 %, Філіппін – 2,1 %, Румунії – 2,0 %, Китаю – 1,8 %, Німеччини – 1,7 %, США, Грузії та Оман – по 1,4 %, Угорщини – 1,0 %.

Припинення експорту чорних металів та збільшення частки експорту продукції сільського господарства призвело до географічного перерозподілу експорту області: зменшилась частка країн ЄС (одним із основних експортних товарів до цих країн були чорні метали) (зменшення часток у загальному експорті таких країн як Угорщина, Чехія, Румунія, Словаччина, Естонія) та почала зростати частка країн Азії (постачання продукції сільського господарства) (збільшення часток у структурі експорту таких країн як Саудівська Аравія, Філіппіни, Китай, Оман, Узбекистан).

Серед країн - торгових партнерів експортні поставки в порівнянні з січнем-травнем 2017 року зросли до таких країн, як Німеччина, Лівія, Китай, Грузія, Оман, Індія, Казахстан, Хорватія, Туніс, Ізраїль, Колумбія, Узбекистан.

Імпорт товарів із країн Європейського Союзу становив 26,9 млн дол. США, або 22,4 % (січень-травень 2017 – 19,2 %) від загального обсягу, з Росії – 65,7 %.

Найбільші імпортні надходження, крім Росії, здійснювалися з Польщі – 7,3 % від загального імпорту, Німеччини – 7,1 %, Франції – 2,9 %, Китаю – 2,2 %, Білорусі – 1,5 %, Республіки Корея – 1,3 %, Саудівської Аравії – 1,2 %, Ісландії та Чехії – по 1,0 %.

Загалом значна частка імпорту товарів з Росії пояснюється тим, що основу цієї продукції складає сировина для енергетики, хімічної та целюлозно-паперової промисловості (палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки, продукти неорганічної хімії, органічні хімічні сполуки, пластмаси, полімерні матеріали, маса з деревини, руди). Імпорт продукції таких галузей у загальному обсязі перевищує 70 %.

Імпортні поставки порівняно з аналогічним періодом минулого року найбільш зросли із Словенії, Казахстану, Грузії, Ісландії, Австрії, Швеції, Індії, Японії, Бельгії, Саудівської Аравії, Німеччини, Сербії, Тайваню, Латвії, Мексики, Туреччини.

Валютна виручка від експортних поставок паперу та картону у січні-травні 2018 року становила 38,2 млн дол. США, або 46,7 % експорту всіх товарів, продукція хімічної промисловості – 13,5 млн дол. США (16,5 %), жири

та олії тваринного або рослинного походження – 7,2 млн дол. США (8,8 %), текстильні матеріали та текстильні вироби – 4,5 млн дол. США (6,3 %), готові харчові продукти – 3,7 млн дол. США (8,2 %), текстильні матеріали та текстильні вироби – 4,9 млн дол. США (6,0 %), продукти рослинного походження – 3,9 млн дол. США (4,8 %), вироби з каменю, гіпсу, цементу – 2,9 млн дол. США (3,6 %), полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – 1,8 млн дол. США (2,2 %), котли та машини – 1,1 млн дол. США (1,3 %).

Такий перерозподіл часток товарних груп у структурі експорту у січні-квітні 2018 року порівняно із січнем-квітнем 2017 року відбувся через прийняття 15 березня 2017 року Радою національної безпеки і оборони України рішення про тимчасове припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення на Донбасі. Внаслідок цього з січня 2018 року припинився експорт чорних металів, частка якого у січні-травні 2017 року становила 41,1 %, експорт мінеральних продуктів (з 1,9 %).

Зазначене зменшення частки чорних металів призвело до збільшення часток у товарній структурі експорту паперу та картону (з 24,7 до 46,7 %), продукції хімічної промисловості (з 11,0 до 16,5 %), текстильних матеріалів та текстильних виробів (з 4,0 до 6,0 %), готових харчових продуктів (з 3,0 до 8,2 %), продуктів рослинного походження (з 3,4 до 4,8 %), жирів та олій тваринного або рослинного походження (з 3,6 до 8,8 %), виробів з каменю, гіпсу, цементу (з 2,0 до 3,6 %), полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них (з 1,7 до 2,2 %). Слід зазначити, що з початку року частка продукції АПК у структурі експорту зросла з 15,0 до 21,4 %.

Крім збільшення часток у загальному обсязі експорту слід відмітити і зростання обсягів таких товарів та товарних груп як папір та картон (+37,3 % в порівнянні з січнем-травнем 2017 року), жири та олії тваринного або рослинного походження (+75,6 %), продукти рослинного походження (+3,7 %), текстильні матеріали та текстильні вироби (+8,9 %), готові харчові продукти (+99,6 %), продукція хімічної промисловості (+9,0 %), вироби з каменю, гіпсу, цементу (+29,6 %).

Негативно вплинуло на розвиток експортної діяльності загальнообласна тенденція зменшення обсягів виробництва промислової продукції, падіння якої за січень-травень 2018 року склало 28,0 %.

Імпортні надходження мінеральних продуктів у січні-травні 2018 року становили 46,1 млн дол. США, або 38,3 % імпорту всіх товарів, продукції хімічної промисловості – 20,0 млн дол. США (16,6 %), маси з деревини – 18,5 млн дол. США (15,4 %), полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них – 13,2 млн дол. США (10,9 %), текстильні матеріали та текстильні вироби – 5,1 млн дол. США (4,2 %), машин, обладнань та механізмів – 4,6 млн дол. США (3,8 %), вироби з каменю, гіпсу, цементу – 2,1 млн дол. США (1,7 %), засобів наземного транспорту – 1,9 млн дол. США (1,6 %), живі тварини, продукти тваринного походження – 1,9 млн дол. США (1,6 %), паперу та картону – 1,9 млн дол. США (1,6 %), недорогочінні метали та вироби з них – 1,8 млн дол. США (1,5 %).

Такий перерозподіл часток товарних груп у структурі експорту відбувся насамперед через зменшення частки мінеральних продуктів (з 44,1 % у січні-травні 2017 року до 38,3 %), що пов'язане, насамперед, з блокуванням переміщення вантажів через лінію зіткнення в області. Імпорт мінеральних продуктів (як сировини для металургійної та машинобудівної промисловості) зменшився на 5,2 %.

Зменшення частки мінеральних продуктів частково призвело до збільшення часток у товарній структурі імпорту продукції хімічної промисловості (з 15,1 до 16,6 %), маси з деревини (з 14,2 до 15,4 %), полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них (з 8,6 до 10,9 %), виробів з каменю, гіпсу, цементу (з 1,5 до 1,7 %), паперу та картону (з 1,4 до 1,6 %), продукції рослинного походження (з 0,1 до 0,9 %), живих тварин; продуктів тваринного походження (з 0,7 до 1,6 %).

Однак на перерозподіл часток у структурі імпорту вплинуло і безпосереднє зменшення або збільшення їх імпорту у січні-травні 2018 року: маса з деревини (+18,7 %), продукція хімічної промисловості (+22,1 %), полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них (+37,3 %), текстильні матеріали та текстильні вироби (+3,5 %), живі тварини; продукти тваринного походження (в 2,6 р. б.), папір та картон (+26,0 %), вироби з каменю, гіпсу, цементу (+27,8 %), продукція рослинного походження (в 6,1 р. б.), недорогі метали та вироби з них (у 2,5 р. б.), механічне обладнання (+47,7 %), прилади та апарати оптичні, фотографічні (в 11,5 р. б.), меблі (у 13,1 р. б.).

Оборот зовнішньої торгівлі послугами у січні-березні 2018 року склав 11,6 млн дол. США і порівняно з січнем-березнем 2017 року збільшився на 5,7 %. Обсяги експорту та імпорту послуг становили відповідно 7,8 млн дол. США (зростання порівняно з січнем-березнем 2017 року на 41,6 %) та 3,8 млн дол. США (зменшення на 48,1 %).

Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі послугами становило 4,0 млн дол. США (у січні-березні 2017 року сальдо негативне – 1,9 млн дол. США).

Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 2,0 (по Україні – 2,33).

Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами із 70 країн світу.

До країн ЄС було експортовано 20,2 % усіх послуг, Росії – 39,5 %, Казахстану – 21,6 %, Узбекистану – 15,7 %, Великої Британії – 1,5 %, Швейцарії – 1,3 %.

З країн ЄС імпортовано 6,4 % усіх послуг, з Росії – 35,1 %. Дані по іншим країнам не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації.

Основу структури експорту послуг області склали ділові послуги (77,4 %), транспортні послуги (6,1 %), послуги, пов'язані з подорожами (1,0 %).

Основу структури імпорту послуг склали послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю (55,9 %), послуги, пов'язані з подорожами (70,1 %), ділові послуги

(19,1 %), наукові та технічні послуги (15,7 %), транспортні послуги (8,2 %), послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги (2,5 %), професійні та консалтингові послуги – 2,3 %.

З огляду на нинішні складні економічні умови, облдержадміністрацією здійснюється низка заходів щодо розвитку зовнішньоекономічної діяльності:

- залучення суб'єктів малого та середнього бізнесу до експортної діяльності;
- проведення інформаційної підтримки бізнес-кіл щодо умов виходу на зовнішні ринки, пошуку торговельних партнерів, участі у навчальних заходах;
- надання допомоги місцевим виробникам у пошуку міжнародних бізнес-партнерів, у тому числі шляхом участі у виставкових заходах, форумах тощо;
- інформування місцевих бізнес-кіл про комерційні пропозиції закордонних партнерів, можливості участі у міжнародних закупівлях.

Протягом червня-липня 2018 року суб'єкти господарювання області поінформовано про:

- 7 міжнародних виставкових заходів у тому числі 6 міжнародних (Ірак, Туркменістан, Киргизстан, Нігерія, Судан, Японія);
- 6 форумів, у тому числі 5 міжнародних (Словаччина, Грузія, Білорусь, КНР, Сербія);
- 4 навчальних заходів;
- 5 комерційних пропозицій компаній (Естонія, Ізраїль, Македонія, Іспанія, Вірменія);
- 3 торгові місії до Туреччини, Німеччини та Польщі;
- 6 міжнародних тендерів (Туркменістан, Киргизстан, Йорданія, Польща).

Крім цього, підготовлено 5 випусків «Щотижневика експортера», які направлено 110 підприємствам-експортерам та потенційним експортерам області.

4. Внутрішній ринок (внутрішня торгівля, цінова ситуація).

Оборот роздрібною торгівлі (до якого включено роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі, розрахункові дані щодо обсягів продажу товарів на ринках та фізичними особами-підприємцями) у січні-червні 2018 року склав 3695,9 млн грн, що у порівняних цінах становить 124,0 % до січня-червня 2017 року.

Обсяг роздрібною товарообороту підприємств, що здійснюють діяльність із роздрібною торгівлі, у січні-червні 2018 року становив 1971,2 млн грн, що у порівняних цінах становить 120,1 % до січня-червня 2017 року.

Індекс споживчих цін на споживчому ринку Луганської області у червні 2018 року до грудня попереднього року становив 103,7 %, що менше загальнодержавного індексу на 0,7 в. п. (по Україні – 104,4 %).

За даними, оприлюдненими Головним управлінням статистики у Луганській області, у червні 2018 року на споживчому ринку області ціни на продукти харчування та безалкогольні напої знизились на 1,0 %. При цьому,

продукти харчування знизилися у ціні на 1,0 %, безалкогольні напої зросли на 0,1 %.

Протягом червня поточного року продовжили дорожчати хліб та хлібобулочні вироби (на 1,6 %). На збільшення вартості хліба вплинуло подорожчання борошна, яке є його основним інгредієнтом, і в структурі собівартості хліба займає близько 40 %. Підвищення експортних цін на зерно – основна причина подорожчання борошна, з цієї причини збільшилася і ціна на макаронні вироби (на 1,4 %).

На 1,2 % стали дорожче риба та продукти з риби, на 0,1 % – м'ясо та м'ясопродукти.

Водночас, найбільше (на 8,6 %) подешевшали яйця курячі за рахунок сезонного збільшення виробництва.

На 7,6 % стало дешевше молоко, на 4,6 % – овочі, на 3,7 % – фрукти, на 2,1 % – цукор, на 0,7 % – сир і м'який сир (творог), на 0,1 % – олія соняшникова.

Збір врожаю фруктів та овочів місцевими товаровиробниками та відповідне збільшення надходжень на споживчі ринки області сприяли зменшенню вартості цих продуктів.

За рахунок збільшення українського виробництва та низьких світових цін продовжує дешевшати цукор.

Ціни на алкогольні напої та тютюнові вироби зросли на 1,7 %, у т.ч. тютюнові вироби – на 2,6 %, алкогольні напої – на 0,6 %.

На 0,2 % подорожчали предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла.

Підвищення цін на транспорт у цілому на 0,6 % спричинено подорожчанням транспортних послуг на 1,2 %, палива та мастил – на 0,6 %.

Ціни на послуги освіти та тарифи (ціни) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива залишилися на рівні попереднього місяця.

У сфері зв'язку ціни зросли на 0,8 %, головним чином за рахунок подорожчання місцевого телефонного зв'язку на 5,6 % та інтернету – на 1,2 %. На 0,1 % подорожчали різні товари та послуги.

Ціни на одяг і взуття подешевшали на 0,9 %, у т.ч. взуття – на 1,9 %, одяг – на 0,3 %, відпочинок і культура – на 0,1 %.

Цінова ситуація на ринку палива.

За даними моніторингу середніх споживчих цін на товари (послуги) у червні 2018 року середня роздрібна ціна на бензин марки А-95 становила 29,79 грн/л (середня по Україні – 29,40 грн/л) і збільшилася порівняно з груднем 2017 року на 4,9 % (по Україні – на 4,5 %).

Дизельне паливо у червні 2018 року коштувало 27,89 грн/л (по Україні – 27,29 грн/л) та порівняно з груднем 2017 року подорожчало на 6,2 % (по Україні – на 5,8 %).

Зростання цін на паливо у цей період обумовлено підвищенням цін на нафту та зміною курсу валют (акцизи на паливо встановлено в євро).

Обсяг послуг, реалізованих споживачам підприємствами сфери послуг у I кварталі 2018 року становив 815,2 млн грн, що на 4,0 % більше аналогічного періоду 2017 року (I квартал 2017 року – 783,6 млн грн).

За даними, оприлюдненими Головним управлінням статистики у Луганській області, у структурі обсягу реалізованих послуг найбільшу питому вагу мали послуги телекомунікацій (електрозв'язку) (59,4 %), складського господарства та допоміжної діяльності у сфері транспорту (6,5 %), послуги вантажного автомобільного транспорту та перевезення речей (5,2 %), надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна (3,4 %), діяльності у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування (3,1 %).

Обсяг послуг, реалізованих населенню, становив 474,9 млн. грн, що на 10,4 % більше показника 2017 року. Частка таких послуг становила 58,3 % від загального обсягу реалізованих послуг.

На збільшення загального обсягу реалізованих послуг у ринкових цінах у I кварталі 2018 року в порівнянні з відповідним періодом минулого року вплинуло підвищення собівартості послуг, зростання мінімальної заробітної плати та цін на ресурси (матеріали) і комунальні послуги.

Основними причинами подорожчання товарів є:

– скорочення пропозицій окремих видів товарів через несприятливі погодні умови в першій половині року;

– нестабільна ситуація в тваринництві, зростання світових цін і зовнішнього попиту на вітчизняні продукти харчування (зокрема, м'ясо-молочної групи);

– зменшення місцевого виробництва м'яса на внутрішньому ринку та збільшення обсягу експорту продукту;

– зростання цін на паливно-мастильні матеріали з відповідним збільшенням витрат на логістику.

Для залучення на споживчий ринок області додаткових ресурсів продовольчої продукції, більш повного та різноманітного його насичення і задоволення потреб споживачів сільськогосподарською продукцією та продуктами її переробки, іншими продуктами харчування проводяться ярмарки за участю безпосередніх місцевих товаровиробників.

Так, у районах і містах області з початку поточного року було проведено 450 продовольчих ярмарок, на яких реалізовано 1,6 тис. тонн продукції місцевих сільгоспвиробників на суму 37,9 млн грн.

З метою відстеження та аналізу цінової ситуації на продовольчому ринку області проводиться щодаквартальний моніторинг середніх рівнів цін на продовольчих ринках та підприємствах торгівлі на основні продовольчі товари на території області, підконтрольній українській владі, зокрема на хліб та хлібобулочні вироби, молоко, крупи, яйця курячі, овочі тощо (за оперативними даними міських рад міст обласного значення та райдержадміністрацій) та щомісячний моніторинг цінової ситуації на основні види продовольчих товарів на споживчому ринку у Луганській області (за даними Державної служби статистики України).